

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет музичного мистецтва і хореографії
Кафедра інструментально-виконавської майстерності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
«_____» _____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОРКЕСТРОВИЙ КЛАС / АНСАМБЛЕВИЙ КЛАС

для студентів

спеціальності: 025 «Музичне мистецтво»
освітнього рівня: другого (магістерського)
освітньої програми: 025.00.01 Музичне мистецтво

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 0213554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Протокол № 25/18/22
Лисенко
(підпис) (прізвище, ініціали)
«_____» _____ 2022

Розробники: Малахова Маргарита Олександрівна, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності.

Викладач: Сподаренко Віктор Михайлович, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності; Єремеев Богдан Миколайович, викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності; Тущенко Михайло Михайлович, старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності; Ткачук Володимир Васильович, заслужений діяч мистецтв України, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності.

Протокол № 7 від «07» вересня 2022 року

Завідувач кафедри _____ Катерина ЗАВАЛКО
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) 025.00.01 Музичне мистецтво (назва освітньої програми)

«__» _____ 2022 року

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми (керівник проектної групи) _____ Ольга ОЛЕКСЮК
(підпис)

Робочу програму перевірено

«__» _____ 2022 року

Заступник декана

з науково-методичної та навчальної роботи _____ Інна ТКАЧЕНКО
(підпис)

Пролонговано:

На 2022/2023 н.р. _____ (_____), «07» вересня 2022 р., протокол № 7
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська
Загальний обсяг кредитів/ годин	6/180
Курс	6
Семестр	3
Кількість змістових модулів за розподілом:	1
Обсяг кредитів	2
Обсяг годин, у тому числі:	60
Аудиторні	24
Модульний контроль	4
Семестровий контроль	-
Самостійна робота	32
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – розвиток інструментально-виконавських умінь студентів у процесі засвоєння кращих зразків вітчизняної та зарубіжної оркестрової музики.

Завдання навчальної дисципліни:

- удосконалення навичок оркестрової та ансамблевої гри;
- формування особистості, спрямованої на професійно-творчий розвиток, оркестрове мислення та готовність до самоорганізації і самовдосконалення;
- розвиток музичного світогляду студентів засобом ознайомлення із широким колом творів класичної, сучасної, фольклорної музики;
- розвиток навичок сценічної майстерності студентів у процесі концертно-виконавської діяльності;
- виховання комплексу компетентностей студента:

Програмні компетентності		
Інтегральна компетентність		Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій у музикознавстві, педагогіці, виконавстві та характеризуються невизначеністю умов і вимог.
Загальні компетентності	ЗК 1	Здатність спілкування іноземною мовою.
	ЗК 2	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

(ЗК)	ЗК 3	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
	ЗК4	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК5	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК6	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
	ЗК7	Здатність до міжособистісної взаємодії
	ЗК8	Здатність працювати в міжнародному контексті
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК1	Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.
	СК3	Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти (по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики / звукорежисерської практики обробки звуку)
	СК4	Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / педагогічній діяльності.
	СК5	Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
	СК7	Здатність аналізувати виконання музичних творів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.
3. Програмні результати навчання		
РН-1	Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності.	
РН-2	Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.	
РН-3	Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.	
РН-4	Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.	
РН-6	Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.	

У програмі визначено:

- обсяги знань, які повинен опанувати магістрант відповідно до вимог освітньої програми, алгоритм вивчення навчального оркестрового репертуару;
- необхідне методичне та інструментальне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів;
- обов'язкові форми діяльності оркестрового колективу (виконання музичних творів, читання нот з аркуша, транспонування) та різні способи оволодіння навчальним репертуаром (*ескізне* вивчення оркестрових творів – ознайомлення з різноманітними музичними стилями, формування навичок орієнтування у стильових і жанрових ознаках; *грунтовне* відпрацювання оркестрових творів – вивчення нотного тексту, робота над штрихами, темпом, агогікою тощо; *повторне* виконання оркестрових творів – актуалізація оркестрово-виконавського досвіду; *самостійне* вивчення оркестрових творів – закріплення отриманих знань, умінь і навичок, щодо особливостей гри в оркестрі, як професійна мотивація студента.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

– **знати:**

- особливості колективного музикування, оркестрового мислення;
- специфіку інструментально-виконавської діяльності в оркестрі, колективному музикуванні;
- функційне значення оркестрових груп інструментів в контексті тембрального вираження художнього образу музичного твору;
- особливості та методику репетиційної роботи над музичними творами в оркестрі;

– **вміти:**

- володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри;
- відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію;
- виявляти здатність застосовувати в колективному музикуванні та концертно-виконавській діяльності знання з історії та теорії музики, гармонії, поліфонії, аналізу музичних творів з метою створення ритмічного ансамблю, гармонічного строю оркестру, виявляти розуміння музичної стилістики;
- виконавською культурою, технічною майстерністю і виражальними можливостями інструмента.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт	
		Аудиторна:	
		Практичні	Самостійна
3 семестр			
Змістовий модуль 1. Вивчення та виконання музичних творів для соліста з оркестром			
Тема 1.1. Вивчення та виконання музичних творів для соліста з оркестром.	20	8	12
Тема 1.2. Розвиток сценічної майстерності оркестрантів/ансамблістів. Готовність до публічної музично-виконавської діяльності.	20	8	10
Тема 1.3. Удосконалення техніки читання нот з аркуша	16	8	10
Модульний контроль	4		
Усього за 3 семестр	60	24	32
Усього за 6 курс	60	24	32

5. Програма навчальної дисципліни «Оркестровий клас / Ансамблевий клас»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 (6 курс, 3 семестр)

Вивчення та виконання музичних творів для соліста з оркестром

Тема 1.1. Вивчення та виконання музичних творів для соліста з оркестром високого рівня складності. Удосконалення системи музично-слухових уявлень, змістовного та виразного виконання, вміння усвідомлювати твір в цілому при реалізації виконавських завдань. Набуття практичних навичок й вмінь акомпанування.

Тема 1.2. Розвиток сценічної майстерності оркестрантів/ансамблістів, уміння керувати своїм психофізичним станом у процесі концертного виступу, контрольного відеозапису музичних творів тощо. Набуття практичного досвіду швидкої адаптації до різних умов роботи, демонструючи належний інструментально-виконавський рівень, сценічну культуру й артистизм.

Тема 1.3. Удосконалення техніки читання нот з аркуша (вивчення творів зі складним ритмічним малюнком, зміною розмірів, фактури викладення музичного матеріалу, відхиленнями й модуляціями).

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-5.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	12	12
Робота на практичному занятті	10	12	120
Виконання завдань до самостійної роботи	5	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25
Разом		-	172
Максимальна кількість балів:	172		
Розрахунок коефіцієнта	Усього за період роботи до заліку 172 бали (що прирівнюється до 100 балів з урахуванням коефіцієнту – 1,72) .		

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання.

№	Зміст завдання	Академічний контроль		Бали
1.	Прослуховування відео та аудіо записів музичних творів для соліста з оркестром.	Виявлення стилістичних особливостей	1	5
		Порівняльний аналіз інтерпретацій	1	
		Виявлення особливостей аранжування	1	
		Технічний рівень виконання	1	
		Артистизм	1	
2.	Вивчення оркестрових партій, робота над технічними труднощами, штрихами тощо. Відеозапис контрольного виконання партій.	Робота над виконавською технікою	1	5
		Створення технічних вправ	1	
		Загальна концепція твору	1	
		Образна характеристика твору	1	
		Динамічна та агогічна виразність	1	
3.	Читання нотного тексту з аркуша.	Швидкість читання з листа	1	5
		Точність нотного тексту	1	
		Вміння транспонувати	1	
		Навички запам'ятовування	1	
		Використання внутрішнього слуху	1	
Всього				15

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

№	Модульна контрольна робота 1	Критерії оцінювання		Бали
1.	Технічно-досконале й художньо-виразне виконання оркестрових/ансамблевих партій учасниками колективу.	своєчасність виконання завдання	5	15
		повний обсяг виконання	5	
		якість виконання	5	
2.	Виконавський аналіз музичного твору з визначенням його стильових, жанрових особливостей, виконавських труднощів та шляхів їх подолання.			5
3.	Аналіз інструментовки виконуваних творів: функції оркестрових груп інструментів, діапазону звучання оркестру, фактури тощо			5
Максимальна кількість балів				25

Дистанційне навчання передбачає складання модульного контролю в он-лайн форматі або форматі відео запису. Студент має виконати партії оркестрових творів он-лайн або зробити та надіслати викладачеві відеозаписи власного виконання цих партій.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Залік – 3 семестр – комплексне оцінювання за результатами роботи протягом навчального семестру.

6.6. Шкала відповідності оцінок.

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень умінь та навичок в межах обов'язкового матеріалу виявляється у: яскравому прояві музичних здібностей та інструментально-виконавських умінь студента; емоційному відгуку на музику, інструментально-виконавській та сценічній свободі, артистизмі, розумінні форми, драматургії та цілісності розвитку художнього змісту музичного твору.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень умінь та навичок в межах обов'язкового матеріалу, що характеризується: художньо переконливим виконанням своєї оркестрової/ансамблевої партії з невеликою кількістю змістових і технічних помилок, що забезпечує прояв необхідної інструментально-виконавської компетентності; володінням штриховою технікою відповідно до характеру виконуваного твору, звуковеденням, динамікою, агогікою; умінням швидко читати нотний текст з аркуша.
C	75-81 балів	Добре – добрий рівень умінь та навичок, що характеризується: свідомим оперуванням музично-слуховими та музично-аналітичними уміннями; художньо переконливим виконанням

		партії з незначною кількістю помилок; умінням застосовувати навички вербальної та невербальної комунікації у репетиційному процесі та концертній діяльності; епізодичним проявом креативності в інтерпретації музичних творів.
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень умінь та навичок із значною кількістю недоліків, проте достатній для подальшого навчання або професійної діяльності. Студент демонструє посередні інструментально-виконавські та артистичні можливості; поверхневе розуміння форми музичного твору, його фактурних елементів, розвитку музичної тканини.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень умінь та навичок, що характеризується: посереднім художньо-технічним відтворенням на інструменті своєї партії, наявністю текстових помилок, зупинок, невідповідністю штрихів; несформованістю навичок читання нот з аркуша.
F X	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень умінь та навичок з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання, що характеризується: нездатністю студента застосовувати в оркестровому/ансамблевому класі музично-слухові та музично-аналітичні навички; нерозвиненістю тембрового слуху та музично-слухової уяви; невмінням відчувати агогічні відхилення та динаміку; відсутністю відчуття партнера.
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень умінь та навичок, що вимагає повторного вивчення дисципліни і характеризується низьким рівнем виконання навчального матеріалу (нестабільною грою з зупинками та повторами складних фрагментів твору, недотриманням авторського тексту, темпу, динамічних відтінків); низьким рівнем володіння штриховою технікою та звуком, навичками комунікації, артистизму та сценічної культури.

7. Навчально-методична карта дисципліни «Оркестровий клас / Ансамблевий клас»

6 курс

Аудиторні (практичні) заняття – 24 год. Самостійна робота - 32 год.

Модульний контроль - 4 год.

3 семестр			
Модулі	Змістовий модуль 1		
Назва модуля	Вивчення та виконання музичних творів для соліста з оркестром		
К-сть балів за модуль	172 бали		
Заняття	1 - 12		
Назва навчального модуля (практичні заняття)	Тема 1. Вивчення та виконання музичних творів для соліста з оркестром. Тема 2. Розвиток сценічної майстерності оркестрантів/ансамблістів. Готовність до публічної музично-виконавської діяльності. Тема 3. .Вдосконалення техніки читання нот з аркуша 1*12=12 б. 10*12=120 б. 132 б.		
Самостійна робота	5 б.	5 б.	5 б.
Види поточного контролю	МКР 25 балів		
Коефіцієнт	Усього за період роботи до заліку 172 бали (що прирівнюється до 100 балів з урахуванням коефіцієнта – 1,72)		

Орієнтовний репертуар для проведення практичних занять

Обробки народних пісень і танців

Різоль М. «Їхав козак за Дунай», «Дощик, дощик»

Мясков К. Український танець

Твори для соліста з оркестром

Бабаджян А. Ноктюрн

Біберган В. Арія

Гріг Е. Концерт для фортепіано з оркестром 1 ч.

Дженкінс К. Palladio

Зубицький В. «Omaggio ad Astor Piazzolla»

П'яцолла А. Oblivion

Скорик М. Мелодія

Твори українських композиторів

Лисенко М. Увертюра до опери «Тарас Бульба»

Стеценко К. Вечірня пісня

8. Рекомендовані джерела:

Основна (базова)

1. Барсова І. О. Книга про оркестр Київ : Музична Україна, 1988. 157 с.
2. Голючек М. С. Ансамбль українських народних інструментів : навч. посіб. для вищ. муз. навч. закл. Київ : КНУКіМ, 2003. 93 с.
3. Давидов М. А. Історія виконавства на народних інструментах. (Українська академічна школа) : підруч. для вищ. та серед. муз. навч. закл. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005. 420 с.
4. Пляченко Т. М. Методика роботи з музично-інструментальними колективами : навч.-метод. посіб. для студ. мистецького ф-ту пед. ун-ту / рекомендовано Мін. освіти і науки України. Кіровоград : «Імекс-ЛТД», 2009. 232 с.
5. Шумська О. О., Олешко В. Л., Олешко Т. Є. Теорія і методика ансамблевого виконавства : навч.-метод. посібник. Харків : Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. 2020. 108 с.
6. Шумський М. О., Біла Н. Л. Основи оркестрової підготовки (початковий етап) : навч. посіб. Ч. І. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2014. 117 с.

Додаткова

1. Давидов М. А. Проблеми розвитку академічного народно-інструментального мистецтва в Україні : зб. статей. Київ : Видавництво імені Олени Теліги, 1998. 207 с.
2. Дейнега В. М. Музичний інструментарій як показник специфіки оркестру народних інструментів. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського*. – Вип. 22: Музичне виконавство. Кн. 8. Київ : 2002. С. 119-129.
3. Малахова М. О. Формування професійно-особистісних якостей майбутнього вчителя музичного мистецтва у навчальному народно-інструментальному ансамблі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2021. 312 с.
4. Пляченко Т. М. Професійна діяльність керівника музично-інструментального колективу : навч. посіб. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. 112 с.
5. Хащеватська С. С. Інструментознавство : підручник для вищ. навч. закл. культ. і мист. III–IV рівнів акредитації. Вінниця : НОВА КНИГА, 2008. 256 с.